

INSTRUKCJA

Głównego Lekarza Weterynarii

Nr GIWpr.0200.1.21.2020
z dnia 18 sierpnia 2020 roku

*w sprawie postępowania organów Inspekcji
Weterynaryjnej przy weryfikacji bezpieczeństwa surowego
mleka*

Główny Inspektorat Weterynarii
Biuro Bezpieczeństwa Żywności Pochodzenia Zwierzęcego
Warszawa, dnia 18 sierpnia 2020 r.

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP	3
II. PODSTAWA PRAWNA	4
III. WYJAŚNIENIE POJĘĆ I SKRÓTÓW	6
IV. ZAKRES I CEL INSTRUKCJI	7
V. INFORMACJE OGÓLNE	7
VI. WERYFIKACJA PROCEDUR KONTROLI SUROWEGO MLEKA OPRACOWANYCH I REALIZOWANYCH PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA ODBIERAJĄCE LUB PRZETWARZAJĄCE MLEKO ORAZ POWIADAMIANIA WŁAŚCIWYCH ORGANÓW O NIEZGODNYCH WYNIKACH	8
VII. POSTĘPOWANIE W ODNIESIENIU DO GOSPODARSTW, KTÓRYCH MLEKO NIE SPEŁNIA WYMAGAŃ	11
1. Postępowanie w przypadku przekroczenia średniej geometrycznej dla liczby drobnoustrojów i liczby komórek somatycznych	11
2. Postępowanie w przypadku podejrzenia przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów dla pozostałości antybiotyków, innych substancji przeciwbakteryjnych lub obecności substancji niedozwolonych	14
VIII. URZĘDOWA WERYFIKACJA BADAŃ WŁAŚCICIELSKICH.....	16
1. Urzędowa weryfikacja badań właścicielskich w odniesieniu do liczby drobnoustrojów i liczby komórek somatycznych	16
2. Sposób pobierania, pakowania, oznakowania i transportowania próbek do badań	18
3. Urzędowe laboratoria wykonujące badania w kierunku liczby drobnoustrojów i liczby komórek somatycznych oraz stosowane metody badawcze.....	19
4. Zbieranie i przekazywanie wyników badań urzędowych	20
IX. KONTROLE NIELEGALNEGO STOSOWANIA FILTRÓW I WIRÓWEK (SEPARATORÓW) DO SUROWEGO MLEKA	20
X. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE	21

Niniejsza instrukcja została wydana na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1557 z późn. zm.) w związku z koniecznością ujednolicenia postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej przy weryfikacji skuteczności i wiarygodności programów kontroli bezpieczeństwa surowego mleka, opracowanych i wdrożonych przez przedsiębiorstwa sektora mleczarskiego.

I. WSTĘP

1. Odpowiedzialność za zapewnienie zgodności żywności z wymogami prawa żywnościowego spoczywa na przedsiębiorstwach sektora spożywczego działających na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji¹.
2. Przedsiębiorstwa sektora mleczarskiego zobowiązane są opracować i wdrożyć procedury kontroli w celu zagwarantowania, że surowe mleko i siara spełniają wymagane kryteria².
3. Przedsiębiorstwa sektora mleczarskiego zobowiązane są do informowania właściwych władz w przypadku, gdy surowe mleko lub siara odbierane z gospodarstwa produkcji mlecznej nie spełnia wymaganych kryteriów³.
4. Urzędowy lekarz weterynarii sprawdza, czy przestrzegane są wymogi zdrowotne dotyczące produkcji mleka surowego i siary ustanowione w sekcji IX rozdział I część I załącznika III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004⁴.
5. Gospodarstwa produkujące mleko i siarę poddawane są urzędowym kontrolom przeprowadzanym przez właściwe organy w celu sprawdzenia czy przestrzegane są wymogi w zakresie higieny ustanowione w sekcji IX rozdział I część II załącznika III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004⁵.
6. Właściwe organy monitorują kontrole przeprowadzane zgodnie z sekcją IX rozdział I część III załącznika III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004. W przypadku przeprowadzania badań właściwe organy stosują określone metody analityczne w celu sprawdzenia zgodności z limitami określonymi dla mleka surowego i siary⁶.
7. Właściwe organy określają procedury lub rozwiązania służące zapewnieniu skuteczności i stosowności kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych⁷.

---

¹ art. 17 ust. 1 rozporządzenia 178/2002

² zał. III sekcja IX rozdział I część III pkt. 3 i 4 rozporządzenia 853/2004

³ zał. III sekcja IX rozdział I część III pkt. 5 rozporządzenia 853/2004

⁴ art. 49 ust. 1 rozporządzenia 2019/627

⁵ art. 49 ust. 4 rozporządzenia 2019/627

⁶ art. 50 ust. 1 rozporządzenia 2019/627

⁷ art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2017/625

8. Konieczne jest wskazanie sposobu pobierania próbek urzędowych, ich przechowywania i transportu, zakresu informacji zawartych w protokołach pobrania próbek.
9. Właściwe organy sporządzają pisemną dokumentację z każdej przeprowadzonej przez nie kontroli urzędowej, która w stosownych przypadkach obejmuje określone przez te organy działania, jakie ma podjąć zainteresowany podmiot w wyniku kontroli urzędowych⁸.
10. Istnieje potrzeba dostarczenia informacji służących jako pomoc w ocenie prawidłowości działań, które są podejmowane przez podmioty w celu zidentyfikowania przyczyn niezgodności oraz naprawienia sytuacji.

II. PODSTAWA PRAWNA

Niniejsza instrukcja została opracowana na podstawie aktów prawnych wymienionych poniżej. Stosowanie niniejszej instrukcji, jako aktu prawa wewnętrznego, nie może prowadzić do naruszenia tych przepisów.

1. Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. U. UE L 31 z 1.2.2002, s. 1 z późn. zm.), zwane dalej rozporządzeniem 178/2002.
2. Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. U. UEL 139 z 30.4.2004, s. 1 z późn. zm.), zwane dalej rozporządzeniem 852/2004.
3. Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. UEL 226z 25.6.2004, s. 55 z późn. zm.), zwane dalej rozporządzeniem 853/2004.
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenie (UE) Nr 2017/625 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad

---

⁸ art. 13 ust.1 lit. d rozporządzenia 2017/625

dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. U. UE L 95 z 7.4.2017, s. 1), zwane dalej rozporządzeniem 2017/625.

5. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/627 z dnia 15 marca 2019 r. ustanawiające jednolite praktyczne rozwiązania dotyczące przeprowadzania kontroli urzędowych produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (WE) nr 2074/2005 (Dz. U. UE L 131 z 17.5.2019, s. 51), zwane dalej rozporządzeniem 2019/627.
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001, (WE) nr 1234/2007 (Dz. U. UE L 347 z 20.12.2013, s. 671), zwane dalej rozporządzeniem 1308/2013.
7. Rozporządzenie (WE) nr 1069/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. U. UE L 300 z 14.11.2009, s. 1), zwane dalej rozporządzeniem 1069/2009.
8. Rozporządzenie Komisji (UE) nr 37/2010 z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie substancji farmakologicznie czynnych i ich klasyfikacji w odniesieniu do maksymalnych limitów pozostałości w środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. UE L 15 z 20.1.2010, s. 1), zwane dalej rozporządzeniem 37/2010.
9. Rozporządzenie (WE) nr 1935/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. w sprawie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz uchylające dyrektywy 80/590/EWG i 89/109/EWG

(Dz. U. UE L 338 z 13.11.2004, s. 4 z późn. zm.), zwane dalej rozporządzeniem 1935/2004.

10. Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2019 r. poz. 824 z późn. zm.), zwana dalej ustawą o produktach pochodzenia zwierzęcego.
11. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1557 z późn. zm.), zwana dalej ustawą o Inspekcji Weterynaryjnej.
12. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2019 r. poz. 1252 z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie monitorowania substancji niedozwolonych, pozostałości chemicznych, biologicznych, produktów leczniczych i skażeń promieniotwórczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1246).
14. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 października 2006 r. w sprawie określenia spraw rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych przez powiatowego lekarza weterynarii albo urzędowego lekarza weterynarii z upoważnienia powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. z 2016 r. poz. 874).
15. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości kar pieniężnych za naruszenia przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1182).

III. WYJAŚNIENIE POJĘĆ I SKRÓTÓW

Dla celów niniejszej instrukcji stosuje się definicje zawarte w przepisach wymienionych w jej części II. Dodatkowo na potrzeby niniejszej instrukcji przyjęto następujące pojęcia i skróty:

- 1) **Mleko surowe** – określenie to obejmuje również siarę, ze względu na brak przyjętych odrębnych wymagań krajowych dla siary⁹;
- 2) **PLW** – powiatowy lekarz weterynarii;
- 3) **WLW** – wojewódzki lekarz weterynarii;
- 4) **GLW** – Główny Lekarz Weterynarii;
- 5) **LD** – liczba drobnoustrojów;
- 6) **LKS** – liczba komórek somatycznych;
- 7) **MRL** – maksymalny dopuszczalny limit pozostałości;
- 8) **SB** – działalność związana z prowadzeniem sprzedaży bezpośredniej;

---

⁹ załącznik III sekcja IX rozdział I część III pkt 1 lit. b rozporządzenia 853/2004

- 9) **RHD** – działalność związana z prowadzeniem rolniczego handlu detalicznego;
- 10) **MLO** – działalność marginalna, lokalna i ograniczona.

Ilekcroć w niniejszej instrukcji jest mowa o powiatowym lekarzu weterynarii oznacza to również, w stosownych przypadkach, upoważnionego urzędowego lekarza weterynarii zatrudnionego w powiatowym inspektoracie weterynarii lub lekarza wyznaczonego na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

IV. ZAKRES I CEL INSTRUKCJI

Niniejsza instrukcja skierowana jest do powiatowych lekarzy weterynarii, którzy są odpowiedzialni za przeprowadzanie urzędowych kontroli gospodarstw produkcji mleka, przedsiębiorstw odbierających lub przetwarzających mleko surowe, jak również do wojewódzkich lekarzy weterynarii, którzy są odpowiedzialni za urzędowe laboratoria prowadzące badania mleka surowego, oraz ma na celu:

- 1) ustalenie jednolitego sposobu monitorowania kontroli przeprowadzanych zgodnie z sekcją IX rozdział I część III załącznika III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004 w odniesieniu do mleka surowego, aby zapewnić wysoki poziom ochrony konsumentów i uczciwą konkurencję pomiędzy podmiotami prowadzącymi przedsiębiorstwa spożywcze,
- 2) ujednolicenie postępowania PLW wobec gospodarstw, których mleko nie spełnia wymagań w odniesieniu do LD, LKS, pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych albo zawiera substancje niedozwolone,
- 3) ujednolicenie sposobu pobierania próbek urzędowych, ich przechowywania i transportu, zakresu informacji zawartych w protokołach pobrania próbki w odniesieniu do LD i LKS,
- 4) wskazanie wymagań oraz metod analitycznych stosowanych przez laboratoria wykonujące badania urzędowe surowego mleka w odniesieniu do LD i LKS,
- 5) dostarczenie informacji o przyczynach i skutkach występowania niezgodności mleka surowego z kryteriami dotyczącymi LD, LKS oraz limitami dla pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych,
- 6) dostarczenie informacji służących jako pomoc w ocenie prawidłowości działań, które są podejmowane przez gospodarstwa produkcji mleka w celu zidentyfikowania przyczyn niezgodności oraz naprawienia sytuacji.

V. INFORMACJE OGÓLNE

W **załączniku nr 1** do instrukcji zawarte są informacje, które nie stanowią opisu postępowania organów Inspekcji Weterynaryjnej jednak mogą być pomocne podczas

przeprowadzania kontroli urzędowych lub podejmowania innych czynności urzędowych w celu jednolitej oceny działań podejmowanych przez podmioty (gospodarstwa, przedsiębiorstwa odbierające lub przetwarzające mleko), w szczególności w sytuacji zaistnienia niezgodności z wymaganiami określonymi w przepisach.

VI. WERYFIKACJA PROCEDUR KONTROLI SUROWEGO MLEKA OPRACOWANYCH I REALIZOWANYCH PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA ODBIERAJĄCE LUB PRZETWARZAJĄCE MLEKO ORAZ POWIADAMIANIA WŁAŚCIWYCH ORGANÓW O NIEZGODNYCH WYNIKACH

Częstotliwość kontroli przedsiębiorstw sektora spożywczego odbierających lub przetwarzających mleko powinna wynikać z analizy ryzyka przeprowadzonej indywidualnie dla każdego podmiotu, zgodnie z instrukcją GLW w sprawie określania, na podstawie analizy ryzyka, częstotliwości kontroli podmiotów sektora spożywczego objętych urzędowym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej.

Podczas kontroli urzędowych w zakresie procedur przyjęcia surowego mleka do zakładu należy m.in. zweryfikować:

- 1) czy laboratorium wykonujące badania na rzecz przedsiębiorstwa sektora spożywczego odbierającego lub przetwarzającego mleko umieszczone jest w rejestrze laboratoriów oceny mleka surowego prowadzonym przez GLW i jego dane, w tym kierunki wykonywanych badań i stosowane metody badawcze, są aktualne;
- 2) czy laboratorium bierze udział w badaniach biegłości organizowanych przez krajowe laboratorium referencyjne ds. mleka i produktów mlecznych PIWet-PIB w Puławach i uzyskuje wyniki zgodne;
- 3) czy prawidłowo wyliczana jest średnia geometryczna krocząca z jednostkowych wyników badań w kierunku LD i LKS (przykłady zawiera **załącznik nr 2** do instrukcji);
- 4) czy przedsiębiorstwo sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko prawidłowo i terminowo realizuje obowiązek powiadamiania właściwych terytorialnie PLW o niezgodnych wynikach badań surowego mleka dostarczanego z gospodarstw;

W tym celu należy dokonać przeglądu, z wybranego okresu, zestawienia wyników badań laboratoryjnych w kierunku LD, LKS oraz pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych, a wszystkie wyniki niezgodne porównać z powiadomieniami o przekroczeniach. Należy ustalić, czy

wszystkie przekroczenia z danego okresu zostały zgłoszone do właściwego ze względu na lokalizację gospodarstwa PLW.

Informacje o przekroczeniach powinny być przekazywane do właściwego PLW po zakończeniu każdego miesiąca i wyliczeniu średnich geometrycznych dla LD i LKS, w sposób zapewniający terminowe wstrzymanie odbioru mleka lub nałożenie wymagań dotyczących jego przetwarzania w przypadku, jeśli gospodarstwo nie naprawiło sytuacji po upływie okresu trzech miesięcy od pierwszego powiadomienia. PLW nadzorujący przedsiębiorstwa sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko powinien uzgodnić z podmiotem, by informacje były przekazywane niezwłocznie nie tylko w formie papierowej, ale też elektronicznie.

Numerowanie powiadomień o niezgodnych wynikach badań mleka odbieranego z danego gospodarstwa w zależności od występującego przekroczenia, oddzielnie dla LD i oddzielnie dla LKS, nie jest prawidłowe. W przypadku, jeśli np. przez dwa kolejne miesiące niezgodność dotyczyła LKS, a w trzecim i czwartym kolejnym miesiącu LD oznacza to, że należy zawiesić dostarczanie surowego mleka z gospodarstwa lub ustanowić wymagania dotyczące jego przetwarzania, ponieważ podjęte przez podmiot działania okazały się nieskuteczne i mleko nie jest zgodne z ustanowionymi kryteriami mimo trzymiesięcznego okresu naprawczego (niezależnie od naruszonego kryterium);

- 5) czy wyniki badań mleka są wiarygodne (np. niskie wartości jednakowe dla dużej liczby gospodarstw, brak występowania przekroczeń przez długi okres - powinny być przesłanką do urzędowej weryfikacji wyników badań właścicielskich);
- 6) czy przedsiębiorstwo sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko w analizie zagrożeń ma ujęte zagrożenia związane z pozostałościami antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych;
- 7) czy testy stosowane do wykrywania pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych albo substancji niedozwolonych¹⁰ znajdują się w wykazie wyrobów medycznych przeznaczonych do diagnostyki *in vitro* prowadzonym przez GLW;
- 8) czy procedury opisują działania podejmowane przez przedsiębiorstwo w przypadku, gdy wyniki testów wskazują na obecność pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych albo substancji niedozwolonych;
- 9) czy mleko, w którym stwierdzono pozostałości antybiotyków, innych substancji przeciwbakteryjnych albo obecność substancji niedozwolonych zostało

---

¹⁰ substancje farmakologicznie czynne, określone w tabeli 2 załącznika do rozporządzenia Komisji (UE) nr 37/2010 (grupa A6)

właściwie zagospodarowane. Należy sprawdzić dokumentację handlową dotyczącą przekazania do utylizacji mleka, w którym stwierdzono obecność antybiotyków, innych substancji przeciwbakteryjnych albo substancji niedozwolonych, a także działania podjęte przez zakład w odniesieniu do gospodarstwa, z którego ono pochodziło;

- 10) czy przedsiębiorstwo posiada procedury dotyczące włączania do bazy surowcowej nowego gospodarstwa; czy przewidują one weryfikację wcześniejszych wyników badań mleka pozyskiwanego w gospodarstwie pod kątem spełnienia kryteriów dla LD i LKS (w celu wykazania, że decyzja o zmianie przedsiębiorstwa, do którego prowadzone są dostawy nie była podyktowana powtarzającymi się wynikami niezgodnymi i groźbą wstrzymania dostaw);
- 11) czy przedsiębiorstwo posiada procedury umożliwiające śledzenie pochodzenia i przeznaczenia surowego mleka i czy ich skuteczność jest potwierdzona działaniami symulacyjnymi;
- 12) czy mleko surowe jest szybko schładzane do temperatury nieprzekraczającej 6°C po przyjęciu do zakładu i utrzymywane w takiej temperaturze do czasu rozpoczęcia procesu przetwórczego (z wyłączeniem sytuacji, gdy przetwarzanie mleka następuje niezwłocznie po udoju lub w ciągu 4 godzin od jego zaakceptowania w zakładzie przetwórczym, lub przechowywanie w wyższej temperaturze jest uwarunkowane względami technologicznymi związanymi z produkcją określonych produktów mlecznych oraz PLW na wniosek podmiotu wydał zgodę w drodze decyzji administracyjnej);
- 13) czy siara jest szybko schładzana do temperatury nieprzekraczającej 6°C po przyjęciu do zakładu lub zamrażana (z wyłączeniem sytuacji opisanej w punkcie 12);
- 14) czy przedsiębiorstwo sektora spożywczego wytwarzające produkty mleczne posiada procedury gwarantujące, że mleko surowe bezpośrednio przed poddaniem go obróbce cieplnej¹¹ ma LD przy 30 °C poniżej 300 000 jtk na ml;
- 15) czy przedsiębiorstwo sektora spożywczego wytwarzające produkty mleczne posiada procedury gwarantujące, że mleko surowe ma LD przy 30 °C poniżej 300 000 jtk na ml, jeśli jego termin poddania obróbce cieplnej określony w procedurach opartych na HACCP został przekroczony¹¹.

---

¹¹ zał. III sekcja IX, rozdział II część III ust 1 lit. a rozporządzenia 853/2004

VII. POSTĘPOWANIE W ODNIESIENIU DO GOSPODARSTW, KTÓRYCH MLEKO NIE SPEŁNIA WYMAGAŃ

1. Postępowanie w przypadku przekroczenia średniej geometrycznej dla liczby drobnoustrojów lub liczby komórek somatycznych.

Jeśli gospodarstwo produkcji mlecznej nie naprawiło sytuacji, w okresie trzech miesięcy od pierwszego powiadomienia oraz po raz czwarty jest wymienione w wykazie przekazywanym powiatowemu lekarzowi weterynarii przez przedsiębiorstwo sektora spożywczego odbierające lub przetwarzające mleko (licząc kolejne miesiące), wydaje on decyzję o ograniczeniu wprowadzania do obrotu mleka poprzez zawieszenie jego dostaw zgodnie z art. 138 ust.1, ust. 2 lit. d rozporządzenia 2017/625 w związku z art. 50 ust. 2 rozporządzenia 2019/627, chyba że gospodarstwo produkcji mlecznej wystąpiło do powiatowego lekarza weterynarii z wnioskiem o zezwolenie na wykorzystanie mleka do produkcji serów dojrzewających lub starzejących się powyżej 60 dni oraz produktów mlecznych uzyskanych w związku z wytwarzaniem takich serów. W takiej sytuacji powiatowy lekarz weterynarii może wydać, zgodnie z art. 10 ust. 8 lit. b rozporządzenia 853/2004 w związku z § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 października 2006 r. w sprawie określenia spraw rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych przez powiatowego lekarza weterynarii albo urzędowego lekarza weterynarii z upoważnienia powiatowego lekarza weterynarii, decyzję zezwalającą na wykorzystanie mleka do produkcji takich serów określając jednocześnie przedsiębiorstwo, do którego prowadzone są dostawy. Kopię tej decyzji przekazuje PLW nadzorującemu przedsiębiorstwo produkcji serów (jeśli jest to inny organ).

PLW może rozważyć nadanie decyzji o zawieszeniu dostaw rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli jest spełniona któraś z przesłanek wymienionych w art. 108 Kpa.

Przykładowy wzór decyzji administracyjnej w sprawie zawieszenia dostaw stanowi **załącznik nr 3** do instrukcji.

W przypadku wydania przez PLW decyzji administracyjnej o zawieszeniu wprowadzania do obrotu mleka surowego, zobowiązany jest on do sprawdzenia, czy decyzja ta jest przez gospodarstwo przestrzegana, zwłaszcza gdy zachodzi podejrzenie nieprzestrzegania jej, oraz jaki jest sposób zagospodarowania mleka (należy również sprawdzić, czy gospodarstwo nie wprowadza do obrotu mleka surowego w ramach SB, RHD lub wykorzystuje do produkcji produktów mlecznych w ramach MLO, RHD).

W przypadku udzielenia zezwolenia na wykorzystanie mleka do produkcji serów dojrzewających lub starzejących się powyżej 60 dni oraz produktów mlecznych uzyskanych w związku z wytwarzaniem takich serów należy sprawdzić, czy mleko surowe poddano wymogom dotyczącym jego obróbki i wykorzystania zgodnie z wydanym zezwoleniem.¹²

Zawieszenie wprowadzania do obrotu surowego mleka lub wymogi dotyczące jego wykorzystania zostają utrzymane przez PLW, dopóki podmiot prowadzący przedsiębiorstwo spożywcze nie udowodni, że mleko surowe ponownie spełnia kryteria. W tym celu gospodarstwo powinno złożyć wniosek do PLW o stwierdzenie wygaśnięcia decyzji zawieszającej dostawę mleka surowego, do którego powinny być załączone wyniki badań laboratoryjnych wskazujące, że średnia geometryczna krocząca wyliczona dla LD lub LKS jest zgodna z kryterium.

Po wznowieniu dostaw mleka przez gospodarstwo produkcji mlecznej w terminie 30 dni od stwierdzenia wygaśnięcia decyzji zawieszającej dostawę mleka surowego, PLW powinien przeprowadzić kontrolę urzędową w gospodarstwie. Podczas kontroli należy sprawdzić, w szczególności:

1) w przypadku przekroczenia LKS:

- a) czy została zidentyfikowana przyczyna przekroczenia limitu dla LKS w mleku (np. nieodpowiedni stan zdrowia zwierząt, nieprawidłowe działanie urządzeń udojowych, itp.),
- b) czy został zrobiony przegląd stanu technicznego urządzeń udojowych,
- c) czy gospodarstwo wprowadziło skuteczne działania naprawcze gwarantujące zgodność mleka z kryterium (np. jeśli przyczyną występowania przekroczeń był stan zapalny wymienia, lub inne choroby zwierząt czy chore zwierzęta zostały poddane leczeniu i jest dostępna dokumentacja dotycząca leczenia tych zwierząt),
- d) czy wyłączono z dostaw mleko pochodzące od chorych zwierząt,
- e) sposób zagospodarowania mleka w trakcie obowiązywania zawieszenia wprowadzania do obrotu, jeśli wcześniej nie zostało to skontrolowane;

2) w przypadku przekroczenia LD:

- a) czy została zidentyfikowana przyczyna występowania przekroczenia limitu dla LD w mleku,
- b) czy w celu identyfikacji przyczyny przekroczenia przeprowadzony został przegląd:
  - stanu zdrowia zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem schorzeń wpływających na wzrost poziomu LD w mleku surowym,

---

¹² art. 50 ust. 2 rozporządzenia 2019/627

- higieny procesu udoju - czystości zwierząt poddawanych udojowi, higieny personelu, odpowiedniego przygotowania stanowiska do udoju,
  - stanu technicznego i higienicznego urządzeń udojowych,
  - stanu technicznego i higienicznego urządzeń do schładzania i przechowywania mleka,
  - wydajności urządzeń chłodniczych w odniesieniu do ilości przechowywanego mleka,
  - właściwej temperatury i czasu przechowywania mleka,
- c) sposób przeprowadzania zabiegów mycia i dezynfekcji (rodzaj środków dezynfekcyjnych i dopuszczenie ich do stosowania, stosowanie środków w zalecanych przez producenta stężeniach i w określony sposób, itp.),
- d) sposób zagospodarowania mleka w trakcie obowiązywania zakazu wprowadzania go do obrotu, jeśli wcześniej nie zostało to skontrolowane,
- e) czy gospodarstwo wprowadziło skuteczne działania naprawcze gwarantujące zgodność mleka z kryterium (np. w przypadku, jeśli przyczyną występowania przekroczeń był stan zdrowia zwierząt czy chore zwierzęta zostały poddane leczeniu i jest dostępna dokumentacja dotycząca leczenia tych zwierząt);
- f) czy wyłączono z dostaw mleko od chorych zwierząt.

Wszelkie nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli gospodarstwa powinny stanowić podstawę do podjęcia działań urzędowych mających na celu wdrożenie przez dany podmiot działań naprawczych oraz zapobieżenie dalszym przypadkom występowania niezgodności (Uwaga! zgodnie z art. 138 ust. 2 lit. a rozporządzenia 2017/625 PLW może wydać nakaz leczenia zwierząt).

Jeśli sytuacja zastana w gospodarstwie produkcji mleka wskazuje, że:

- podmiot prowadzący gospodarstwo nie zidentyfikował przyczyny występowania przekroczeń i w związku z tym działania naprawcze budzą wątpliwości co do ich skuteczności, lub
- nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli w gospodarstwie budzą wątpliwości co do wiarygodności wyników badań będących podstawą do uchylenia decyzji zawieszającej dostawę mleka, PLW podejmuje decyzję o pobraniu próbek do badań urzędowych równoległe z próbkami do badań właścicielskich.

Każdorazowo kontrola gospodarstwa powinna obejmować sprawdzenie stosowania nielegalnych urządzeń powodujących zmniejszenie LKS w mleku (filtry, wirówki).

2. Postępowanie w przypadku podejrzenia przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów dla pozostałości antybiotyków i innych substancji przeciwbakteryjnych albo obecności substancji niedozwolonych

W przypadku otrzymania informacji od przedsiębiorstwa sektora spożywczego odbierającego lub przetwarzającego mleko¹³, o podejrzeniu przekroczenia MRL dla pozostałości antybiotyków lub innych substancji przeciwbakteryjnych wchodzących w skład produktów leczniczych dozwolonych do stosowania albo stwierdzenia obecności substancji niedozwolonych (np. chloramfenikolu) w mleku surowym w wyniku przeprowadzonych badań:

- 1) PLW właściwy miejscowo ze względu na położenie zakładu sprawdza czy mleko niespełniające wymagań zostało przekazane w zależności od rodzaju stwierdzonej substancji jako materiał kategorii 1 lub 2 do zakładu uprawnionego do odbioru ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego;
- 2) PLW właściwy miejscowo ze względu na położenie gospodarstwa zobowiązany jest do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w gospodarstwie, z którego pochodziło mleko surowe zawierające pozostałości produktów leczniczych dozwolonych do stosowania lub substancje niedozwolone.

PLW po otrzymaniu powiadomienia dotyczącego przekroczenia MRL dla pozostałości antybiotyków lub innych substancji przeciwbakteryjnych wchodzących w skład produktów leczniczych dozwolonych do stosowania, niezwłocznie (nie później niż w ciągu 48 godzin od otrzymania informacji) rozpoczyna postępowanie wyjaśniające w gospodarstwie i sporządza raport z kontroli kierując się regulacjami zawartymi w instrukcji GLW w sprawie zakresu i sposobu realizacji krajowego programu badań kontrolnych substancji niedozwolonych oraz pozostałości chemicznych, biologicznych i produktów leczniczych u zwierząt i w żywności pochodzenia zwierzęcego dotyczącymi m.in. postępowania w gospodarstwie, sposobu pobierania, przechowywania i transportu próbek do laboratorium, dokumentowania wykonanych czynności. Pobrane w gospodarstwie próbki powinny być oznaczone jako podejrzone i zbadane przy zastosowaniu metody referencyjnej (potwierdzającej) w laboratorium referencyjnym.

Stwierdzenie, w wyniku badań urzędowych, przekroczenia MRL dla pozostałości antybiotyków lub innych substancji przeciwbakteryjnych w mleku surowym wchodzących w skład produktów leczniczych dozwolonych do stosowania, powinno skutkować nałożeniem kary pieniężnej stosownie do § 1 pkt 41 rozporządzenia

---

¹³ załącznik III sekcja IX rozdział I część III ust. 5 rozporządzenia 853/2004

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości kar pieniężnych za naruszenia przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego lub zgłoszeniem organowi ścigania podejrzenia popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 25 pkt 2a ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego.

Jeśli zostało potwierdzone, że podmiot prowadzący gospodarstwo produkcji mleka nie przestrzegał okresu karencji dla danego produktu leczniczego, zwiększa się częstotliwość badań w gospodarstwie przez okres co najmniej 6 miesięcy.

PLW po otrzymaniu powiadomienia dotyczącego obecności w mleku surowym substancji niedozwolonych niezwłocznie (nie później niż w ciągu 48 godzin od otrzymania informacji) rozpoczyna postępowanie wyjaśniające w gospodarstwie i sporządza raport z kontroli kierując się regulacjami zawartymi w instrukcji GLW w sprawie zakresu i sposobu realizacji krajowego programu badań kontrolnych substancji niedozwolonych oraz pozostałości chemicznych, biologicznych i produktów leczniczych u zwierząt i w żywności pochodzenia zwierzęcego dotyczącymi m.in. postępowania w gospodarstwie, sposobu pobierania, przechowywania i transportu próbek do laboratorium, dokumentowania wykonanych czynności. Pobrane w gospodarstwie próbki powinny być oznaczone jako podejrzane i zbadane przy zastosowaniu metody referencyjnej (potwierdzającej) w laboratorium referencyjnym.

Stwierdzenie w wyniku badań urzędowych stosowania u zwierząt, od których pozyskuje się mleko substancji niedozwolonych, powinno skutkować nałożeniem kary pieniężnej stosownie do § 1 pkt 44 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości kar pieniężnych za naruszenia przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1182) lub zgłoszeniem organowi ścigania podejrzenia popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 25 pkt 1-2 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego.

Ponadto, zwiększa się częstotliwość badań przeprowadzanych w gospodarstwie produkcji mleka przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Natomiast w sytuacji, gdy podczas dochodzenia wyjaśniającego prowadzonego w gospodarstwie zostanie stwierdzona obecność substancji niedozwolonych lub produktów leczniczych, które nie zostały ujęte w ewidencji leczenia zwierząt, PLW zobowiązany jest do zawiadomienia organów ścigania na podstawie ustawy Prawo farmaceutyczne oraz ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz do przekazania informacji w tym zakresie (wraz ze zgromadzoną w toku postępowania dokumentacją oraz ewidencją leczenia zwierząt)

do WLW celem wdrożenia przez ten organ postępowania wyjaśniającego, mającego na celu sprawdzenie zgodności z przepisami ustawy Prawo farmaceutyczne. W przypadku stwierdzenia naruszeń dotyczących obrotu produktami leczniczymi przez zakład leczniczy dla zwierząt świadczący usługi lekarsko – weterynaryjne w gospodarstwie, w którym stwierdzono nieprawidłowości, WLW wdraża postępowanie na podstawie ustawy Prawo farmaceutyczne.

VIII. URZĘDOWA WERYFIKACJA BADAŃ WŁAŚCICIELSKICH

1. Urzędowa weryfikacja badań właścicielskich w odniesieniu do liczby drobnoustrojów i liczby komórek somatycznych

PLW monitoruje kontrole przeprowadzane zgodnie załącznikiem III z sekcją IX rozdział I część III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004¹⁴ przez podmioty odbierające lub przetwarzające mleko surowe. W tym celu może podjąć jedno lub kilka z następujących działań:

- 1) pobrać próbki mleka surowego zbiorczego z cystern dostarczających mleko do podmiotu odbierającego lub przetwarzającego mleko i przekazać je do zbadania w urzędowym laboratorium;
- 2) pobrać próbki mleka surowego w wybranych na podstawie analizy ryzyka gospodarstwach równoległe z pobieraniem próbek do badań właścicielskich i przekazać je do zbadania w urzędowym laboratorium;
- 3) zwrócić się do PLW nadzorującego gospodarstwa dostarczające mleko do podmiotu odbierającego je lub przetwarzającego z prośbą o pobranie próbek mleka surowego równoległe z pobieraniem próbek do badań właścicielskich, zbadanie w urzędowym laboratorium oraz przekazanie wyników badań.

Każdego roku kalendarzowego PLW opracowuje plan pobierania próbek urzędowych, który jest przesyłany do właściwego terytorialnie urzędowego laboratorium wyznaczonego do badań.

Powinien on uwzględniać:

- dane identyfikujące podmioty;
- liczbę próbek planowanych do pobrania;
- przybliżony termin (np. miesiąc) pobrania próbek.

Plan pobierania próbek dotyczy minimalnej liczby próbek urzędowych, w sytuacji, gdy istnieją do tego wskazania PLW może pobrać próbki poza planem.

---

¹⁴ art. 50 ust.1 rozporządzenia 2019/627

Częstotliwość urzędowej weryfikacji powinna być nie mniejsza niż raz na 2 lata w odniesieniu do każdego przedsiębiorstwa odbierającego lub przetwarzającego mleko surowe. W przypadku, jeśli w ciągu dwóch kolejnych lat wyniki badań właścicielskich i urzędowych są zgodne, weryfikacja może być przeprowadzana raz na 3 lata.

W przypadku pobierania urzędowych próbek mleka zbiorczego krowiego z cysterny na przyjęciu do zakładu PLW ocenia, czy uzyskane wyniki badań dla mleka surowego zbiorczego:

- wskazują, że podmiot przetwarzający mleko surowe jest w stanie zagwarantować, że bezpośrednio przed poddaniem go obróbce cieplnej ma LD przy 30 °C poniżej 300 000 jtk na ml¹⁵;
- wykazują znaczne rozbieżności z wynikami badań właścicielskich dla poszczególnych gospodarstw (których mleko było transportowane cysterną) z ostatniego okresu i zachodzi potrzeba weryfikacji badań w tych gospodarstwach.

W przypadku jeśli mleko zbiorcze nie spełnia ww. kryteriów w odniesieniu do LD, PLW wydaje decyzję administracyjną nakazującą podjęcie środków w celu poprawienia tej sytuacji stosownie do art. 138 ust.1 rozporządzenia 2017/625.

W przypadku wątpliwości w odniesieniu do wiarygodności wyników badań właścicielskich mleka pochodzącego z poszczególnych gospodarstw, PLW po uzgodnieniu z zakładem, pobiera równoległe próbki w wybranych gospodarstwach z tych samych partii mleka co zakład, celem weryfikacji tych badań. Jednocześnie w trakcie weryfikacji urzędowej PLW sprawdza prawidłowość pobierania próbek właścicielskich oraz czy w gospodarstwie zostały wdrożone zasady GMP i GHP poprzez bezpośrednią obserwację pracowników gospodarstwa oraz sprzętów mających bezpośredni kontakt z mlekiem.

Parametry dopuszczalnych różnic w wynikach badań mleka surowego zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) oraz arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie tych różnic¹⁶ zawarte są w **załączniku nr 4** do niniejszej instrukcji.

W przypadku braku zgodności pomiędzy wynikami badań urzędowych i właścicielskich PLW wydaje decyzję administracyjną nakazującą podjęcie środków w celu poprawienia tej sytuacji stosownie do art. 138 ust.1 rozporządzenia 2017/625.

---

¹⁵zał. III sekcja IX rozdział II część III ust. 1 lit. a rozporządzenia 853/2004

¹⁶ arkusze kalkulacyjne umożliwiające wyliczanie różnic w wynikach badań mleka surowego zbadanego tymi samymi oraz różnymi metodami (referencyjnymi i alternatywnymi) zostały opracowane przez laboratorium referencyjne Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach

2. Sposób pobierania, pakowania, oznakowania i transportowania próbek do badań

Próbki mleka surowego pobierane są zgodnie z normą PN-EN ISO 707:2009 „Mleko i przetwory mleczne. Wytyczne do pobierania próbek”.

Sprzęt stosowany do pobierania próbek mleka powinien być wykonany z materiałów niepowodujących zmian w próbkach i wolny od zanieczyszczeń. Opakowania oraz ich zamknięcie muszą zapewniać integralność próbki, zabezpieczać próbkę przed wyciekami, zmianą jej właściwości, być sterylne, suche i bezwonne.

Pobrane próbki powinny zostać trwale oznakowane, w sposób gwarantujący identyfikację podmiotu i partii mleka, z którego zostały pobrane.

Osoba pobierająca próbki sporządza protokół pobrania próbek, który powinien zawierać w szczególności:

- oznaczenie organu, z którego upoważnienia pobierana jest próbka
- nazwę produktu - mleko surowe,
- nazwę i numer gospodarstwa pochodzenia mleka (jeśli dotyczy),
- nazwę przedsiębiorstwa odbierającego lub przetwarzającego mleko odpowiedzialnego za jego badanie,
- w przypadku pobierania próbek mleka zbiorczego odpowiednio numer trasy, numer rejestracyjny środka transportu/numer komory,
- miejsce, datę i godzinę pobrania próbek,
- cel pobrania próbki,
- liczbę i objętość pobranych próbek (jeśli stosowne),
- imię i nazwisko osoby pobierającej próbki,
- imię i nazwisko osoby obecnej przy pobieraniu próbek,
- kierunek badania,
- sposób oznakowania i zabezpieczenia próbek,
- wskazanie temperatury transportu i przechowywania próbki,
- datę i godzinę przekazania próbki do laboratorium,
- wskazanie temperatury próbki w chwili przekazania do laboratorium,
- wskazanie płatnika (w przypadku gdy badanie jest na koszt podmiotu,
- wskazanie czy została pobrana próbka do drugiej ekspertyzy,
- pouczenie o przysługującym prawie do drugiej ekspertyzy.

Pobrane i zabezpieczone próbki powinny być transportowane przez pracownika PIW do laboratorium:

- w temperaturze od 1 do 5° C (temperatura próbek dostarczanych do laboratorium nie powinna przekraczać 8° C) oraz zbadane, w ciągu 24 godz. od pobrania próbek, jednakże nie później niż w ciągu 48 godz. - w przypadku badań w kierunku LD,

- w temperaturze od 2 do 6⁰ C i poddane analizie w ciągu 6 godz. od ich pobrania w przypadku badań w kierunku LKS. Przy dłuższym przechowywaniu powinny być dodane chemiczne środki konserwujące¹⁷.

Przykładowy wzór protokołu pobrania próbek stanowi **załącznik nr 5** do instrukcji.

3. Urzędowe laboratoria wykonujące badania w kierunku liczby drobnoustrojów i liczby komórek somatycznych oraz stosowane metody badawcze

Próbki surowego mleka pobrane przez PLW mogą być badane wyłącznie w laboratoriach, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej i wyznaczonych przez GLW do badań urzędowych.

Przy sprawdzaniu przez właściwe organy zgodności z kryteriami określonymi w załączniku III sekcji IX rozdział I część III do rozporządzenia 853/2004 mają zastosowanie następujące normy jako metody referencyjne:

- 1) przy określaniu LD w temp. 30 °C (na ml) - norma PN-EN ISO 4833-1 *Mikrobiologia łańcucha żywnościowego. Horyzontalna metoda oznaczania liczby drobnoustrojów. Część 1: Oznaczanie liczby metodą posiewu wgłębnego w temperaturze 30 stopni C,*
- 2) przy określaniu LKS (na ml) - norma PN-EN ISO 13366-1 *Mleko. Oznaczanie liczby komórek somatycznych. Część 1: Metoda mikroskopowa (Metoda odniesienia).*

Dopuszczalne jest stosowanie alternatywnych metod analitycznych:

- dla LD w temperaturze 30 °C, w przypadku gdy metody są zwalidowane w stosunku do metody referencyjnej, o której mowa w pkt 1, zgodnie z protokołem określonym w normie EN ISO 16140-2 uzupełnionej normą EN ISO 16297 dla szczególnego przypadku liczenia kolonii w mleku surowym. W szczególności stosunek przeliczeniowy między metodą alternatywną a metodą referencyjną, o której mowa w pkt 1, określa się zgodnie z normą EN ISO 21187;
- dla LKS, jeżeli metody są zwalidowane w stosunku do metody referencyjnej, o której mowa w części A pkt 2, zgodnie z protokołem określonym w normie ISO 8196-3 i stosowanym zgodnie z normą EN ISO 13366-2 lub innymi podobnymi protokołami o zasięgu międzynarodowym.

Wykaz laboratoriów urzędowych wyznaczonych do badania surowego mleka stanowi **załącznik nr 6** do niniejszej instrukcji.

---

¹⁷ Zgodnie z pkt 7.1. normy PN-EN ISO 13366-1

4. Zbieranie i przekazywanie wyników badań urzędowych

Każdego roku do końca marca PLW przekazują do WLW informacje za rok poprzedni o wynikach urzędowego weryfikowania kontroli przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem III sekcją IX rozdział I część III do rozporządzenia 853/2004 przez podmioty odbierające lub przetwarzające mleko surowe. W przypadku, jeśli badania mleka surowego pochodzącego z gospodarstw były wykonywane przez innego PLW niż nadzorujący podmiot odbierający lub przetwarzający mleko surowe, wyniki badań są przekazywane oraz raportowane przez PLW właściwego terytorialnie ze względu na lokalizację podmiotu odbierającego lub przetwarzającego mleko surowe. WLW do końca kwietnia każdego roku przekazują informacje zbiorcze, otrzymane od podległych PLW, do GLW, za rok poprzedni.

Wzór sprawozdania z monitorowania kontroli przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem III sekcją IX rozdział I część III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004 przez podmioty odbierające lub przetwarzające mleko surowe określa **załącznik nr 7** do instrukcji.

IX. KONTROLE NIELEGALNEGO STOSOWANIA URZĄDZEŃ FILTRUJĄCYCH I WIRÓWEK (SEPARATORÓW) DO MLEKA SUROWEGO

Mleko poddane obróbce, podczas której specyficzne cząsteczki, takie jak komórki somatyczne lub pewne jego frakcje, są usuwane ze składu, nie spełnia już warunków definicji „surowego mleka” określonej w załączniku I do rozporządzenia 853/2004. Nie jest ono również zgodne z definicją mleka określoną w załączniku IV część III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹⁸. Oznacza to, że wprowadzanie na rynek mleka poddanego ww. obróbce za pomocą wirówki (separatora) lub filtra jako mleka surowego, stanowi przesłankę do uznania go za środek spożywczy zafałszowany zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 45 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, gdyż taka obróbka skutkuje zmianami mającymi na celu ukrycie rzeczywistego jego składu. Przepis art. 97 tej ustawy przewiduje kary grzywny, ograniczenia wolności, pozbawienia wolności za produkcję i wprowadzanie do obrotu m.in. środka spożywczego zafałszowanego.

Stosowanie filtrów lub wirówek w gospodarstwach w celu zmiany prawdziwego składu mleka surowego uniemożliwia właściwą ocenę jego bezpieczeństwa i jakości

---

¹⁸Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej zawartym w piśmie nr SANCO/G4/KK/js(2013) z 31.05.2013 r. oraz pismem MRiRW DBŻiW ŻW.bhż.850.74.2019 z dnia 15.03.2019 r.

na podstawie wyników badań laboratoryjnych oraz, w przypadku przekroczenia dopuszczalnych wartości, podejmowanie w odpowiednim czasie działań naprawczych. W rezultacie stosowania tych urządzeń, wprowadzane jest do przetwórstwa mleko surowe niespełniające kryteriów dla LKS, pochodzące od krów niespełniających wymagań dotyczących zdrowia zwierząt.

Podczas urzędowych kontroli gospodarstw pozyskujących i wprowadzających do obrotu surowe mleko każdorazowo należy sprawdzić, czy w ciągu technologicznym urządzeń udojowych jest zamontowany filtr lub wirówka umożliwiające zmianę prawdziwego składu mleka. W przypadku stwierdzenia takich urządzeń należy udokumentować ich stosowanie i pobrać urzędowe próbki mleka do badań dopiero po wymontowaniu ich.

W przypadku potwierdzenia nieprawidłowości PLW wdraża odpowiednie postępowanie administracyjne w oparciu o art. 138 ust. 1 rozporządzenia 2017/625.

Mając na uwadze, że stosowanie tych urządzeń uniemożliwia właściwą ocenę bezpieczeństwa i jakości mleka na podstawie wyników badań laboratoryjnych oraz, w przypadku przekroczenia dopuszczalnych wartości dla LKS, podejmowanie działań naprawczych i stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego PLW nakłada również karę pieniężną stosownie do § 1 pkt 13 lub 14 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie wysokości kar pieniężnych za naruszenia przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1182).

Poglądowe przykłady nielegalnego stosowania wirówek i filtrów do mleka podane zostały w **załączniku nr 8** do instrukcji.

X. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

1. Traci moc instrukcja nr GIWhig-500-5/06 z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie postępowania urzędowych lekarzy weterynarii przy nadzorze realizacji przepisów rozporządzenia (WE) nr 853/2004 w zakresie kontroli mleka surowego.
2. Niniejsza instrukcja wchodzi w życie z dniem 1 września 2020r., za wyjątkiem postanowień części VIII pkt 1 i 4 dotyczących planowania i sprawozdawczości z badań urzędowych, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Zatwierdził:

GLÓWNY LĘKARZ WETERYNARII
z up.
Katarzyna Piskorz
Z-ca Glównego Lekarza Weterynarii

